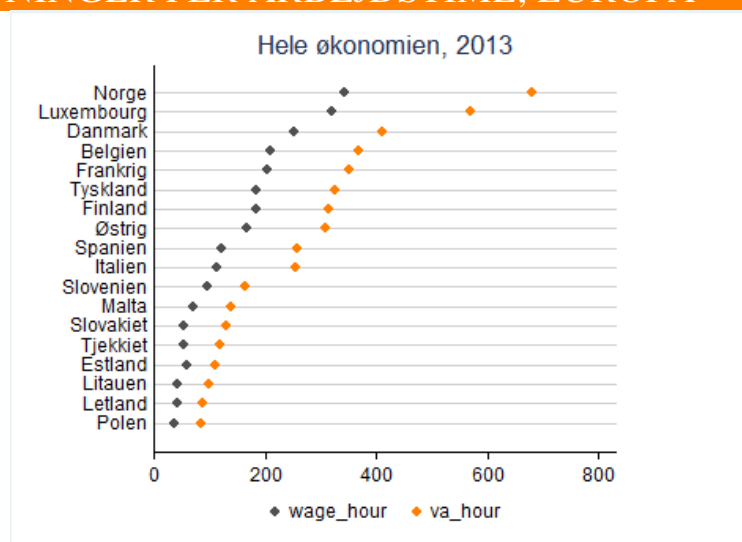

Danske arbejdere er blandt Europas mest værdifulde

Danske arbejdere beskyldes ofte for at være for dyre, men når lønniveauet sættes op i mod den værdi, som danske arbejdere skaber, er det tydeligt, at danskerne er deres løn værd. For hver arbejdstime skabes i gennemsnit 411 kr. i værdi i Danmark – heraf går 251 kr. til lønomkostninger. Forskellen mellem løn og værditilvækst er dermed det tredjehøjeste i EU, og gevinsten til arbejdsgiveren er dermed tilsvarende høj. I industrien og rengøringsbranchen er forskellen mellem løn og værdiskabelse Europas højeste.

Danmark har et højere lønniveau end mange andre lande, men danske ansatte skaber også mere værdi per arbejdstime. Som det fremgår af figur 1, ligger Danmark meget højt, når vi sammenligner værditilvæksten per arbejdstime med resten af Europa. Forskellen på den værdi, der skabes i virksomhederne, og lønnen udbetalt til medarbejdere, er dermed stor i Danmark, hvilket er til gavn for de danske virksomheder. Danmark er i forhold til 2012 faldet ned på en 3. plads, dette fordi at der er kommet tal fra Norge, der lægger sig øverst over lande med højeste værdiskabelse. Danmark er nu overgået af Norge og Luxembourg.¹

FIGUR 1: VÆRDITILVÆKST PER ARBEJDESTIME OG LØNOMKOSTNINGER PER ARBEJDESTIME, EUROPA

Værditilvækst per arbejdstime og lønomkostninger per arbejdstime (inkl. udgifter til pension, medarbejdergodter, mv.).

Datagrundlag: BNP-opgørelse på brancheniveau fra Eurostat (ESA10).

¹ Idet Eurostat er ved at opdatere deres metode til opgørelse af BNP, mangler der aktuelle sammenlignelige data fra en række europæiske lande.

Kontakt

Frank Skov, analysechef
T. 4177 4578
E. fs@cevea.dk

Forfatter

Christian Gormsen, økonom
E. cgo@cevea.dk
Joen Petur Jacobsen,
analysepraktikant
E. jpj@cevea.dk

Notat

Tema: Arbejdsmarked
Publiceret d. 13-05-2015

Nærværende notat må kun
citeres med udtrykkelig kilde-
henvisning til Cevea

Løn sammenlignet med den værdi, der skabes på arbejdspladsen

I den danske debat fremhæves høje lønniveauer ofte som en hovedudfordring for det danske erhvervsliv. Når man skal vurdere, om lønniveauer er for høje, er det vigtigt at tage højde for, hvor meget værdi de ansatte skaber for virksomheden. I figur 1 er lønnen i hvert land stillet over for "værditilvækst per arbejdstime": Værditilvæksten måler, hvor meget værdi en virksomheds varer eller tjenesteydelser kan sælges for, når de varer og tjenesteydelser, som virksomheden selv køber, fraregnes. Altså hvor meget værdi virksomhedens produktion tilfører i forhold til de varer, som virksomheden bruger i produktionen.

Ved at dividere denne værditilvækst med antal arbejdstimer får vi et mål, som sætter lønnen i perspektiv: Hvor meget indtægt får virksomheden for hver time, der bliver arbejdet, og hvor meget af denne indtægt går til løn (inkl. pension mv.).

Man kan ikke nødvendigvis sammenligne værditilvækst per arbejdstime på tværs af brancher. Andre produktionsfaktorer såsom maskiner bidrager ligeledes til produktionsværdien, og i nogle brancher f.eks. inden for olieboring er arbejdskraften ikke den primære faktor for virksomhedernes værdiskabelse. Desuden er det ikke kun mere produktive ansatte, som kan øge værditilvæksten.

En høj værditilvækst kan afspejle, at de ansatte er meget produktive, men det kan også skyldes, at landets prisniveau er højt – måske på grund af manglende konkurrence eller simpelthen, at landets indbyggere er rigere og derfor har mulighed for at efterspørge dyrere varer og tjenesteydelser.

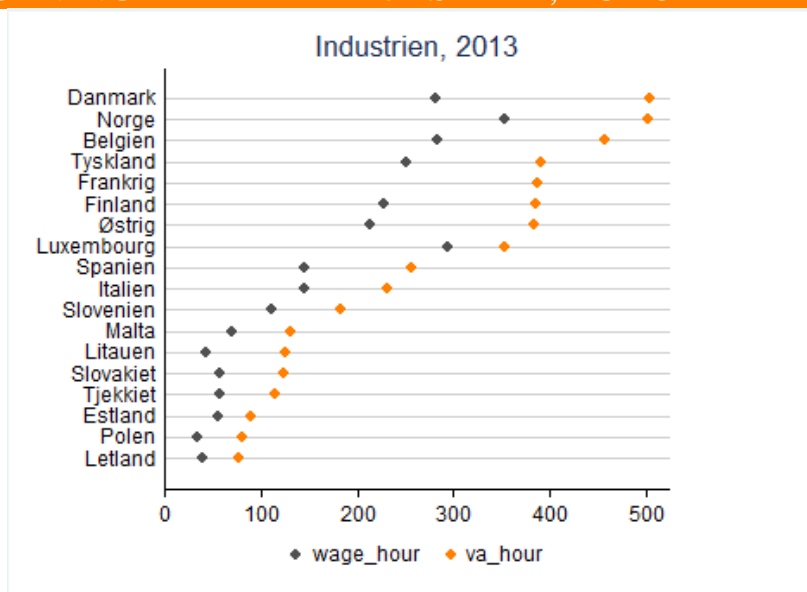
Set fra virksomheden såvel som de ansattes perspektiv er årsagen imidlertid ikke så vigtig: Hvis virksomheden får stor værdi ud af sine ansatte, er det naturligt, at de ansatte også får del i denne værdi.

Danmark har Europas mest produktive industri

I industrien viser billedet entydigt, at de ansatte er deres løn værd. Figur 2 viser de gennemsnitlige lønomkostninger per medarbejder i industrien over for industriens værditilvækst per arbejdstime.

Sammenlignet med resten af Europa ligger den danske industri nr. 1. Den danske industri har både den højeste værditilvækst og den største forskel mellem lønninger og værditilvækst. For hver arbejdstime tilføjer danske industrivirksomheder i gennemsnit værdi for 503 kr. i 2013, og selvom lønnen er Europas næsthøjeste, er værdiskabelsen i Danmark så høj, at der er 221 kr. tilbage, når lønnen er betalt. Både arbejdere og arbejdsgivere får dermed meget ud af den danske industriproduktion.

FIGUR 2: INDUSTRIENS VÆRDITILVÆKST PER ARBEJDSTIME OG LØNOMKOSTNINGER PER ARBEJDSTIME, EUROPA

Værditilvækst per arbejdstime og lønomkostninger per arbejdstime (inkl. udgifter til pension, medarbejdergoder, mv.).

Datagrundlag: BNP-opgørelse på brancheniveau fra Eurostat (ESA10).

Den store forskel mellem løn og værditilvækst indikerer en meget stærk konkurrenceevne i industrien. Lønomkostninger per time er steget fra 276 i 2012 til 282 kr. i 2013 og en værditilvækst per arbejdstime fra 464 i 2012 til 503 kr.. Den store forskel er positivt for virksomhedernes perspektiv, men ikke nødvendigvis ud fra et beskæftigelsesperspektiv. Mange industrijob er forsvundet siden 2008. Værditilvæksten per arbejdstime er dermed blandt andet steget, fordi antallet af arbejdstimer er faldet, og produktionen er effektiviseret. Samtidig har lønstigningerne siden 2008 været moderate, hvilket har bidraget til et øget gab mellem lønomkostninger og værditilvækst.

Sammenlignet med andre lande ser der ud til, at der er rum for lønstigninger til de danske industriarbejdere. Særligt da afstanden mellem lønomkostninger og værditilvæksten er steget yderligere i 2013, og Danmark rykker yderligere fra de andre lande.²

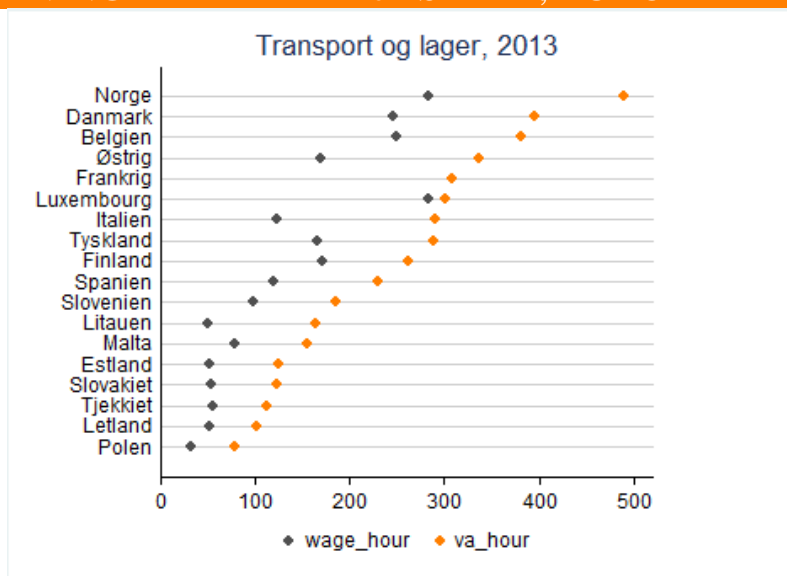
Det er godt for samfundet at have en høj værditilvækst, da det betyder, at virksomhederne skaber meget værdi. Den danske industri har stor eksport, og figur 2 peger på, at den danske industris konkurrenceevne er god. Det er dog ikke nødvendigvis positivt, at lønnen ikke følger med produktivitetsstigningerne. På kort sigt kan løntilbageholdenhed være en måde at forbedre konkurrenceevnen, men den skal omsættes til vækst og jobs, før det kommer samfundet til gode.

Transport og lager ligger nr. 2 i Europa

Figur 3 sammenligner transport og lager på tværs af Europa. Danmarks værditilvækst i transport og lager er med 394 kr. per arbejdstime den næsthøjeste i Europa, kun overgået af Norge der klart er i front, når det kommer til værdiskabelse. Lønomkostningerne per time i Danmark er 246 kr., hvilket er lavere end Belgien, Luxembourg og Norge. Forskellen på værditilvækst og løn er også høj i Danmark, men overgås af Italien og Østrig på grund af betydeligt lavere lønninger, men også af Norge da deres værditilvækst er meget høj.

² Data for løn i Frankrig er endnu ikke tilgængeligt for 2013, derfor er data fra 2012 valgt.

FIGUR 3: TRANSPORTS VÆRDITILVÆKST PER ARBEJDSTIME OG LØNOMKOSTNINGER PER ARBEJDSTIME, EUROPA

Værditilvækst per arbejdstime og lønomkostninger per arbejdstime (inkl. udgifter til pension, medarbejdergoder, mv.).

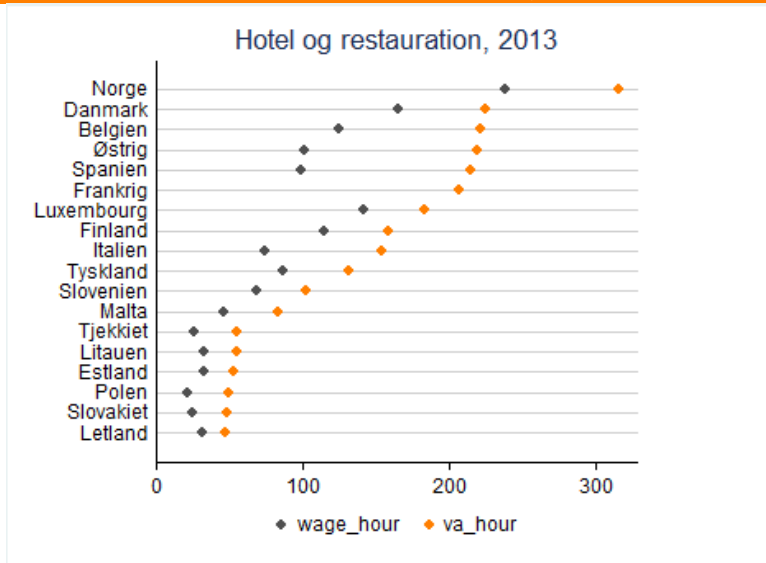
Datagrundlag: BNP-opgørelse på brancheniveau fra Eurostat (ESA10).

Transportbranchen er et godt eksempel på, at lande kan være profitable for arbejdsgiverne på to måder. Enten kan man have lave lønninger og mellemhøj produktivitet, hvilket vi ser i Østrig, Italien og Tyskland, ellers kan man have høje lønninger og meget høj produktivitet, hvilket vi ser i Danmark, Belgien og Norge. For de ansatte er der ingen tvivl om, at den danske model er at foretrække.

Selv i lavtlønsbrancher har Danmark rekord høj værditilvækst

I hotel- og restaurationsbranchen ligger den danske værditilvækst også næstøverst med 224 kr. per time. I denne branche har Danmark den næsthøjeste værdiskabelse, og en stor del af denne værdi går til de ansatte. De danske lønninger er også de næsthøjeste (165 kr. i timen), og Danmark placerer sig i midten af Europa, hvis man sammenligner forskellen mellem løn og værdiskabelse.

FIGUR 4: VÆRDITILVÆKST PER ARBEJDSTIME OG LØNOMKOSTNINGER PER ARBEJDSTIME, EUROPA

Værditilvækst per arbejdstime og lønomkostninger per arbejdstime (inkl. udgifter til pension, medarbejdergodter, mv.).

Datagrundlag: BNP-opgørelse på brancheniveau fra Eurostat (ESA10).

Sammenlignet med andre brancher er lønningerne i hotel og restauration lave. Det gælder i alle lande – også Danmark. Men lande som f.eks. Østrig og Belgien har betydeligt lavere lønninger end Danmark (mellem 64 og 36 kroner mindre i timen), selvom værditilvæksten er i samme størrelsesorden som for Danmark.

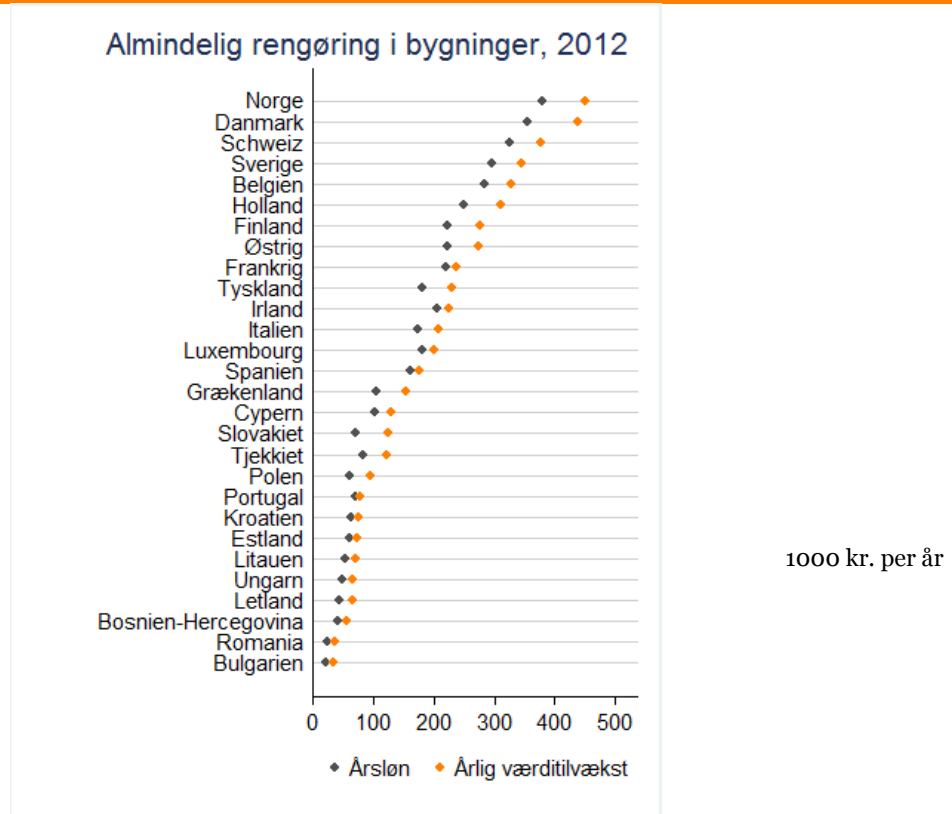
Hoteller konkurrerer i nogen grad med udlandet om at skaffe turister, men højere danske lønninger ser ikke ud til at have givet problemer med jobskabelsen; branchen er en af de hurtigst voksende. Omregnet til fuldtidsstillinger beskæftiger hotel og restauration 67 000 ansatte i 2013 mod 48 000 i 1995, og der er ca. 1300 flere ansatte end i 2008³.

Den største rengøringsbranche er ”Almindelig rengøring i bygninger”, og branchens årsløn og værditilvækst pr fuldtidsansat pr år er vist i figur 5⁴. Den danske værditilvækst er meget høj – kun overgået af Norge. Samtidig er forskellen på løn og værditilvækst den højeste i Europa, nærmere 82.000 kr. pr. år. Selvom de danske lønninger er højere end i de fleste europæiske lande, er de altså ikke høje sammenlignet med den værdi, der bliver skabt i rengøringsbranchen.

³ Eurostats BNP-data

⁴ Figur 5 er på baggrund af en anden datakilde, fordi rengøring ikke er opgjort separat i Eurostats BNP-data. Dette betyder, at vi ikke kan sammenligne lønomkostninger og værditilvækst per time. Vi må i stedet bruge årsløn og værdiskabelse for en fuldtidsansat (tallene er baseret på en omregning af al arbejdstid til fuldtidsstillinger, se metodeafsnit sidst i notatet).

FIGUR 5: VÆRDITILVÆKST PER ARBEJDSTIME OG LØNOMKOSTNINGER PER ARBEJDSTIME, EUROPA

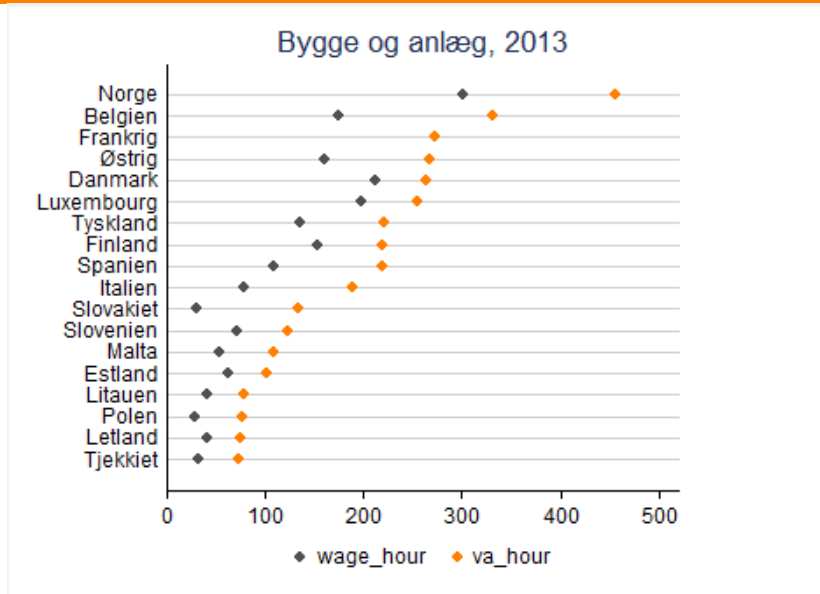

Årlig værditilvækst og årsløn per ansat (omregnet til fuldtidsansatte, inkl. udgifter til pension, medarbejdergoder, mv.). Datagrundlag: Strukturel virksomhedsstatistik fra Eurostat.

Bygge og anlæg har høje lønninger og høj værditilvækst

Figur 6 viser løn og værditilvækst fra bygge og anlæg. Sammenlignet med andre europæiske lande er den danske værditilvækst i bygge og anlæg forholdsvis høj – dog en anelse lavere end i Frankrig og Østrig, og noget lavere end i Belgien og Norge. Lønnen er til gengæld Europas næsthøjeste (kun overgået af Norge) og ligger noget tættere på værditilvæksten end i resten af Vesteuropa. En af årsagerne er formodentlig, at den danske bygge og anlægsbranche har ligget noget underdrejet siden boligboblen brast i 2007, og at værditilvæksten derfor er lav på grund af svigtende salg.

FIGUR 6: VÆRDITILVÆKST PER ARBEJDSTIME OG LØNOMKOSTNINGER PER ARBEJDSTIME, EUROPA

Værditilvækst per arbejdstime og lønomkostninger per arbejdstime (inkl. udgifter til pension, medarbejdergoder, mv.).

Datagrundlag: BNP-opgørelse på brancheniveau fra Eurostat (ESA10).

METODE

Data i dette notat stammer fra Eurostats BNP opdelt på brancher. Værditilvækst per time er beregnet ved at dividere en branches samlede værditilvækst med branchens samlede opgjorte antal arbejdstimer for alle ansatte. Tilsvarende er lønnen beregnet ud fra hele branchens samlede udbetalinger til medarbejdere. Lønnen er altså gennemsnit for alle ansatte i en branche, uanset stilling, og inkluderer alle arbejdsgiveromkostninger: Løn, pension, sygesikring, ferie, etc. Idet Eurostat er ved at opdatere deres metode til opgørelse af BNP, mangler der aktuelle sammenlignelige data fra en række europæiske lande.

For rengøring i figur 5 er brugt en anden datakilde og en lidt anden metode: Eurostats strukturelle virksomhedsstatistik. Den strukturelle virksomhedsstatistik indeholder imidlertid ikke oplysninger om antal arbejdstimer. Til gengæld er der opgørelser for antal ansatte omregnet til årsværk på fuld tid. (Dvs. tre deltidsansatte på halv tid bliver omregnet til halvanden ansat). Branchens samlede værditilvækst og løn (samme definition som ovenfor) bliver derfor divideret med antal årsværk i stedet. (Grafen viser derfor løn og værditilvækst per arbejdsår, ikke per arbejdstime).

Den alternative metode introducerer en potentiel unøjagtighed: Da selvstændige ikke er inkluderet i denne optælling, kan et lands lønninger og værditilvækst per ansat blive systematisk overvurderet, hvis landet har flere selvstændige end andre lande. Dette er dog ikke tilfældet for Danmark. Tværtimod har den danske rengøringsbranche en lav andel af selvstændige sammenlignet med andre lande. Generelt har lande med større værditilvækst en tendens til at have færre selvstændige. Metoden undervurderer altså de viste forskelle i værditilvækst landene imellem. Vi har ikke opgørelser over, hvor meget de selvstændige arbejder, og vi kan derfor ikke præcist kvantificere korrektionerne. Men ud fra andelen af selvstændige ved vi hvilket fortegn, korrektionen har: Hvis det var muligt præcist at korrigere for selvstændiges arbejdstid, ville pointen om Danmarks høje værditilvækst blive forstærket.